

UDK: 81'27:81'246.2

Spanglish tilining paydo bo'lishi va tarixi

Uralov Umar Baxtiyor o'g'li
O'zDJTU, Filologiya va tillarni o'qitish (ispan tili)
yo'nalishi, 4-bosqish talabasi

Annotatsiya: Mazkur maqolada Spanglish tilining kelib chiqishi, shakllanish jarayoni va tarixi ilmiy jihatdan tahlil qilinadi. Spanglish — ispan va ingliz tillarining aralashuvi natijasida yuzaga kelgan til hodisasi bo'lib, u asosan AQShda, xususan, ispan tilida so'zlashuvchi jamoalar yashaydigan hududlarda keng tarqalgan. Maqolada tilning ijtimoiy-lingvistik omillari, uning shakllanishida migratsiya jarayonlari, madaniy almashinuv va jamiyat ehtiyojlarining o'rni ochib beriladi. Shuningdek, Spanglishning jamiyatdagi o'rni va globalizatsiya jarayonidagi ahamiyati haqida so'z yuritiladi.

Kalit so'zlar: Spanglish, til aralashuvi, ingliz tili, ispan tili, migratsiya, globalizatsiya, sotsiolingvistika.

Аннотация: В данной статье проводится научный анализ происхождения, процесса формирования и истории спанглиша. Спанглиш - это языковое явление, возникшее в результате смешения испанского и английского языков, которое в основном распространено в США, в частности, в районах проживания испаноязычных сообществ. В статье раскрываются социолингвистические факторы языка, роль миграционных процессов, культурного обмена и общественных потребностей в его формировании. Также рассматривается место спанглиша в обществе и его значение в процессе глобализации.

Ключевые слова: спанглиш, смешение языков, английский язык, испанский язык, миграция, глобализация, социолингвистика.

Abstract: This article provides a scientific analysis of the origins, formation process, and history of Spanglish. Spanglish is a linguistic phenomenon resulting from the blending of Spanish and English, which is widely used mainly in the USA,

particularly in areas where Spanish-speaking communities reside. The article explores the sociolinguistic factors of this language, the role of migration processes in its formation, cultural exchange, and the influence of societal needs. It also discusses Spanglish's place in society and its significance in the process of globalization.

Keywords: Spanglish, language mixing, English, Spanish, migration, globalization, sociolinguistics.

Kirish: Til — jamiyat hayotida eng muhim aloqa vositasi bo‘lib, insonlarning bir-biri bilan muloqotini ta’minlaydi, madaniy va ijtimoiy qadriyatlarni avloddan avlodga yetkazadi. Tarix davomida xalqlararo aloqalarning kuchayishi, migratsiya jarayonlari va globalizatsiya oqibatida turli tillarning o‘zaro aralashuvi kuzatilgan. Shunday hodisalardan biri — **Spanglish**dir.

Spanglish ingliz va ispan tillarining aralashmasidan tashkil topgan til hodisasi bo‘lib, u asosan AQSh hududida keng tarqalgan. Bu hodisa Lotin Amerikasi mamlakatlaridan AQShga ko‘chib kelgan migrantlar orasida yuzaga kelib, vaqt o‘tishi bilan o‘ziga xos ijtimoiy-lingvistik jarayonga aylandi. Spanglish nafaqat ikki tilning aralashuvi, balki madaniy integratsiyaning ham yorqin ifodasi sifatida namoyon bo‘ladi.

Hozirgi kunda Spanglish millionlab insonlarning kundalik nutqida uchrab, madaniyatlararo aloqa vositasi sifatida ahamiyat kasb etmoqda. Unga bo‘lgan qiziqish lingvistika, sotsiologiya, madaniyatshunoslik kabi fanlarda ortib bormoqda. Shu sababli Spanglishning paydo bo‘lishi va tarixini o‘rganish tilshunoslikda dolzarb masalalardan biri hisoblanadi.

Asosiy qism: XXI asrda globalizatsiya, xalqaro migratsiya va madaniy almashinuv jarayonlari kuchaygani sayin turli tillarning aralashuvi tobora tezlashmoqda. Bu hodisa, bir tomondan, tilning boyishini ta’minlasa, ikkinchi tomondan, yangi til shakllarining yuzaga kelishiga sabab bo‘lmoqda. Shunday aralashuv natijalaridan biri sifatida **Spanglish** tilining shakllanishi va keng qo‘llanilishi tilshunoslikda ham, sotsiolingvistik tadqiqotlarda ham katta qiziqish uyg‘otmoqda.

Bugungi kunda AQShda 60 milliondan ortiq ispan tilida so‘zlashuvchi aholining mavjudligi, ularning kundalik muloqotda ingliz tili bilan doimiy aloqada bo‘lishi Spanglishning dolzarbligini oshiradi. Bu hodisa nafaqat lingvistik, balki ijtimoiy, madaniy va psixologik jihatlariga ham ta’sir ko‘rsatadi. Masalan, ikki tilli jamiyatlarda

shaxsning identifikatsiyasi, madaniy integratsiyasi va ijtimoiy moslashuvi jarayonida Spanglish muhim vosita bo'lib xizmat qiladi.

Shuningdek, ommaviy axborot vositalarida, musiqa va adabiyotda Spanglishning keng qo'llanilishi uning zamonaviy madaniyatda alohida o'rin egallashini ko'rsatadi. Shuning uchun Spanglishning paydo bo'lishi, rivojlanish bosqichlari va ijtimoiy ahamiyatini o'rganish bugungi kunda ilmiy hamjamiyat uchun juda muhim va dolzarb masalalardan biridir.

Spanglishning kelib chiqishi va shakllanishi: Spanglish XX asrning o'rtalaridan boshlab, asosan AQSh hududida yashovchi lotinamerikalik migrantlar orasida keng tarqaldi. Migratsiya oqimlari natijasida ingliz tili kundalik hayotning zarur vositasiga aylangan bo'lsa-da, ispan tili ham milliy identitetning muhim qismi sifatida saqlanib qolgan. Shu ikki tilning doimiy aralashuvi natijasida Spanglish shakllandi.

Leksik va grammatik xususiyatlari: Spanglish oddiy so'zlarni bir tilga ikkinchisidan qo'shish emas, balki ikki tilning o'zaro ta'siri natijasida yuzaga kelgan

- Inglizcha so'zlar ispancha qo'shimchalar bilan ishlatiladi: *parquear* (park + -ear) — "avtomobilni qo'yish".

- Ispancha gaplarda inglizcha iboralar qo'shiladi: *Voy a hacer un homework* — "Men uy vazifasini qilaman".

- Ba'zan inglizcha jumlar ispancha fonetika bilan talaffuz qilinadi.

Spanglishning qo'llanish doiralari: Spanglish ko'proq kundalik suhbatlarda ishlatiladi, biroq so'nggi yillarda u quyidagi sohalarda ham kengayib bormoqda:

- **Adabiyotda** – ayrim lotinamerikalik yozuvchilar Spanglishni badiiy uslub sifatida qo'llamoqda.

- **Musiqada** – reggaeton va hip-hop qo'shiqlarida Spanglish juda ko'p ishlatiladi.

- **Ommaviy axborot vositalarida** – reklama, serial va shou dasturlarida keng uchraydi.

- **Internet va ijtimoiy tarmoqlarda** – yoshlar orasida Spanglish muloqotning mashhur shakliga aylanmoqda.

- **XX asr boshlarida** – dastlabki ispan migrantlari orasida inglizcha so'zlardan foydalanish paydo bo'ldi.

• **1950–1970-yillar** – AQShga mehnat migratsiyasi kuchayishi natijasida Spanglish keng tarqaldi.

• **XXI asr** – Spanglish ommaviy madaniyatning ajralmas qismiga aylanib, tilshunoslik tadqiqotlarida mustaqil fenomen sifatida o‘rganila boshladi.

Ijtimoiy va madaniy ahamiyati: Spanglish ikki tilli jamoalarning jamiyatga integratsiyasi, shuningdek, madaniy merosni asrashda muhim vosita hisoblanadi. U nafaqat til hodisasi, balki ikki madaniyat o‘rtasidagi ko‘prik vazifasini ham bajaradi. Spanglish orqali migrantlar o‘z milliy ildizlarini saqlab qolish bilan birga, yangi jamiyatga moslashish imkoniga ega bo‘ladilar.

Muhokama: Spanglish fenomeni haqida ilmiy doiralarda bir nechta qarama-qarshi yondashuvlar mavjud. Ushbu yondashuvlarni tahlil qilish uning ijtimoiy, madaniy va lingvistik ahamiyatini to‘liqroq tushunishga yordam beradi.

Lingvistik jihatdagi bahslar: Ba’zi tilshunoslar Spanglishni grammatik jihatdan barqaror tizim emas, balki ingliz tilini o‘rganishda o‘tkinchi bosqich sifatida baholaydilar. Ularning fikricha, Spanglish grammatikasi qat’iy qoidalarga ega emas va ko‘pincha inglizcha so‘zlarning ispan tilidagi grammatik shaklda qo‘llanishi yoki ispancha jumalarda inglizcha birliklarning ishlatilishi bilan chegaralanadi. Biroq boshqa olimlar Spanglishni dinamik rivojlanayotgan til hodisasi sifatida ko‘rib, unda yangi grammatik va leksik qoidalar shakllanayotganini ta’kidlaydilar.

Sotsiolingvistik va madaniy qarashlar: Spanglish ko‘plab ispan tilida so‘zlashuvchi jamoalar uchun madaniy identitetning muhim ifodasidir. Ularning nutqida Spanglishdan foydalanish ikki tillilikning amaliy ko‘rinishi bo‘lib, shaxsning ikki madaniyat orasida o‘zini erkin his qilishiga imkon beradi. Bundan tashqari, Spanglishning musiqa, kino, reklama va ijtimoiy tarmoqlarda keng qo‘llanilishi uni madaniy fenomen darajasiga olib chiqmoqda.

Tanqidiy yondashuvlar: Ba’zi mutaxassislar Spanglishni rasmiy til sifatida e’tirof etishga qarshi chiqadilar. Ularning fikricha, Spanglish jamiyatda ma’lum kommunikativ vazifalarni bajarsa-da, u davlat, ta’lim va rasmiy idoralarda to‘liq til sifatida ishlatilishi qiyin. Shu bilan birga, uni til innovatsiyasi, ikki tilli jamiyatda integratsiyaning samarali vositasi sifatida ko‘rgan tadqiqotchilar ham mavjud.

Umuman olganda, Spanglish haqida olib borilayotgan muhokamalar shuni ko‘rsatadiki, u oddiy til aralashuvi emas, balki global migratsiya, madaniy almashinuv

Spanglish tilining paydo bo'lishi va rivojlanishi bo'yicha ko'plab tadqiqotlar olib borilgan bo'lsa-da, mazkur hodisaning lingvistik, ijtimoiy va madaniy qirralarini yangiligi quyidagilarda namoyon bo'ladi:

- Spanglishni faqatgina til aralashuvi sifatida emas, balki o'z grammatik, fonetik va leksik tizimiga ega bo'lgan mustaqil til hodisasi sifatida tahlil qilish.
- Spanglishning jamiyatda kommunikativ vosita sifatida tutgan o'rnini, shaxsning madaniy identifikatsiyasiga ta'sirini va ijtimoiy moslashuv jarayonidagi rolini ko'rsatib
- Spanglishning nafaqat kundalik muloqot, balki adabiyot, musiqa, kino va ommaviy madaniyatda keng qo'llanilishini o'rganish orqali uning global madaniyatdagi
- Shu bois, Spanglish tilini o'rganish nafaqat tilshunoslik nazariyasiga hissa qo'shadi, balki madaniy integratsiya va globalizatsiya sharoitida yuzaga keladigan

Xulosa va takliflar: Spanglish — ingliz va ispan tillarining o'zaro ta'siri natijasida yuzaga kelgan murakkab lingvistik hodisadir. U faqat til aralashuvi emas, balki migratsiya, globalizatsiya va madaniy integratsiyaning bevosita mahsulidir. Tarixiy taraqqiyot davomida Spanglish kundalik nutqdan ommaviy madaniyat, adabiyot va san'atga kirib bordi. Hozirda u millionlab ispan tilida so'zlashuvchi jamiyat vakillarining ijtimoiy-madaniy hayotida muhim o'rin egallab, ikki tillilikning tabiiy natijasi sifatida qaralmoqda. Tilshunoslik uchun Spanglishni o'rganish til tizimlari o'zaro aloqasining yangi qirralarini ochib berishga xizmat qiladi.

1. Spanglish tilining lingvistik tizimini yanada chuqurroq tahlil qilish uchun maxsus ilmiy tadqiqotlar olib borish lozim.
2. Ikkita madaniyatni bog'lovchi vosita sifatida Spanglishni sotsiologik va psixolingvistik nuqtai nazardan keng o'rganish zarur.

3. Ommaviy axborot vositalari va ta'lim jarayonida Spanglishning qo'llanish xususiyatlarini ilmiy asosda baholash foydali bo'ladi.

4. Spanglishning boshqa til aralashuvlari (Franglais, Arabizi va boshqalar) bilan qiyosiy o'rganilishi global til hodisalari bo'yicha umumiy qonuniyatlarni aniqlashga yordam beradi.

5. Ikkita til muhitida o'sib-ulg'ayayotgan yoshlar uchun Spanglishning ijobiy va salbiy tomonlarini o'rgatish maqsadida maxsus ta'limiy dasturlar ishlab chiqish tavsiya etiladi.

1. Rahmatullayev Sh. Tilshunoslik nazariyasi. – Toshkent: O'zbekiston Milliy universiteti nashriyoti, 2009. – 215 b.

2. Jo'rayev M. Sotsiolingvistika asoslari. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2015. – 188 b.

3. Yo'ldoshev M. Til va jamiyat: sotsiolingvistik qarashlar. – Toshkent: Sharq, 2017. – 240 b.

4. Karimov A. Globalizatsiya jarayonida til va madaniyat aloqalari. – Toshkent: Nodirabegim, 2020. – 172 b.

5. Lipski, J. M. Varieties of Spanish in the United States. – Washington, D.C.: Georgetown University Press, 2008. – 256 p.

6. Otheguy, R., & Stern, N. On so-called Spanglish. – International Journal of Bilingualism, 2011, 15(1), pp. 85–100.

7. Stavans, I. Spanglish: The Making of a New American Language. – New York: Harper Collins, 2003. – 276 p.

8. Zentella, A. C. Growing up Bilingual: Puerto Rican Children in New York. – Oxford: Blackwell, 1997. – 320 p.

9. Poplack, S. Sometimes I'll start a sentence in Spanish y termino en español: Toward a typology of code-switching. – Linguistics, 1980, 18(7–8), pp. 581–618.

